

Nincs rossz kérdés, sem rossz válasz

Bármit oktatok vagy előadok, el szoktam mondani ezt a felhívást azzal a kiegészítéssel, hogy csak a fel nem tett kérdések és meg nem kísérelt válaszok a helytelenek. Egy alkalommal még a mondatot sem tudtam befejezni, olyan ellenállásba, sőt tiltakozásba ütköztem, hogy az üzenet átadására nem volt esélyem, egyszer s mindenkorra az orromra csapódott az ajtó. Az indulatot az válthatta ki, hogy bizony, a világban meglehetősen sok rossznak, sőt botránkoztatónak látszó válaszokat, kérdéseket tapasztalhatunk. Ez a reakció is simán elmehetett volna a rossz válaszok kategóriájába, hiszen az előítéletek dolgoztak és annak a vélelme, hogy meg tudjuk ítélni a jó és rossz válaszokat, mégpedig annál inkább, minél nagyobb indulatot váltanak ki bennünk. Bölcsebb ember lenyeli a botránkozását egy látványosan orrbaverő rossz kérdés vagy válasz kapcsán, csupán azért, nehogy megszégyenüljön a következő mondat által hordozott megértésben, hogy bizony elhamarkodottan ítélkezett. Különösen a nagyon rossznak látszó kérdéseknél és válaszoknál kell óvatosnak lennünk, mert lehet, hogy valami orbitális oktalansággal találkozunk, de az is, hogy egy új világ nyílik meg előttünk. A kulcs itt is, az előítéleteink megzabolázása.

Ez az állandó jelmondatom több helyen gyökerezik. Jó sok éve egy ismerősöm az USA-ból hozott haza egy plakátot, amin egy állítólagos indián mondás szerepelt: *Minden út jó út*. Ezek azok a feladványok, amelyek termékeny talajon évekig képesek csírázni, gyökerezni és virágba borulni. Nagyon sokat gondolkodtam ezen még javában nem Jézusban gondolkodóként. Vegyünk egy papucsállatkát, aminek rém egyszerű idegrendszere van, nagy filozófiai iskolákat nem járhat ki. Elindul és irányát gyakran és rugalmasan módosítja az aktuális ingerek alapján, amiről csak ő tudna tájékoztatni minket: hőmérséklet, áramlások, színek, szagok, ízek... Ki tudja mit képes érzékelni egy ilyen egyszerűnek látszó jószág? Az adott válaszukat is csak a mozgásukból tudjuk felmérni: közelítenek vagy menekülnek. Nincs róla fogalmam, hogy térben és időben milyen távolságokra hatolnak el érzékei, milyen stratégiája van, ami több a pillanatnyi pozitív vagy negatív döntéseknél, mindenesetre az elindulás, a mozgás kulcskérdés, hiszen ezzel tudja megítélni, hogy valami jobb vagy kedvezőtlenebb lesz a környezetében.

Másik vonatkozó terület a tudomány. Itt is általában egy előítéletből (jó értelemben), azaz egy előzetes ítéletből, feltételezésből indulunk el, amit munkahipotézisnek szoktunk szólítani. Ez nagyjából mindegy, hogy mi, jó vagy rossz, hiszen a kísérletes és logikai munka szempontjából a bizonyítás vagy cáfolat egyaránt értékelhető eredmény és előbbre jutunk ismereteinkben.

Azután, jóval később jött a hitélet, a vallás területe. Ez már érzékenyebb pont, mert pl. a dogmák, az egyház által lebetonozott tanok sokszor érinthetetlennek tűnnek, még a hívők körében is. Többször találkoztam azzal, hogy valaki megkérdőjelezett egy dogmát, amitől mindenki lehurrogtá, megítélte, hogy tilosban jár. Nekem más volt a neveltetésem és szívesen láttam a dogmák próbatételét. Magam tapasztalata az, hogy a dogmák nem feltétlenül régi mondások, szájhagyományok és tekintélyek okán lebetonozottak, hanem azért, mert működő alapigazságok! Aki ezek aktivitását méri fel, az szerintem hithűbb dogmakövető lesz, mint aki bemondás alapján tiszteli azokat. Hiszen a dogmák nem csak arra valók, hogy tiszteljük, kerüljük őket, hanem működtetni kell, építkezni kell velük. Értelmes dolog az épülő házba olyan köveket rakni, amelyeket megkocogtatunk, megpróbálunk, hogy aztán biztosan támaszkodjunk rájuk.

Hitünk is annyira lesz erős, amennyire próbára tesszük. Ha csak vasárnap kicsinosítva mutatjuk be a templomban, az nem sok mindenre bátorít fel, de ha a mindennapok kísértéseiben, próbatételeiben, változatos támadásaiban hitünk ellen, nos... ott edződnek a hitünk és dogmáink is.

A „nincs rossz kérdés, nincs rossz válasz” buzdítás megengedi a kétkedést, mégpedig mindenben, amiért a világ és a hívők világa egyaránt elmarasztalhat. Nem ismerhetem meg a világot, amit nem nézek meg hátulról is... Egykori, lótenyésztést oktató professzorunk mondta az egyik arany szabályt lovak vásárlásának esetére: nézzük meg a ló mindkét oldalát! Ezen mind neveltünk, kivéve egyik csoporttársunkat, akinek már volt drága tapasztalata, hogy ezt elmulasztotta.

Végezetül, még egy élettapasztalat. Rájöttem, hogy rengeteget tanultam mások hibáiból, hibás logikákból, stratégiákból, amiért drága árat fizettek egyénileg vagy közösségileg. Megtanultam azt is, hogy sokszor kénytelenek vagyunk ezeket végignézni, elszenvedni és sajnos csak a tanulság lehet a mienk, befolyásolni, segíteni nem tudunk. Az élet igen változatos területein találkoztam a legmeredekebb kérdésekkel és válaszokkal, amelyek igen sok szenvedést okoztak, de nem volt még dolgom olyan abszurd helyzettel, amiből ne tanultam volna. Még ha valaki következetesen mindig rossz fát tett a tűzre, akkor is hálás vagyok, mert láthattam a következményeit az idő vonalán az anyagi világban és az embereken.

Úgy gondolom, a szaktanácsadók azért lehetnek nagyon jó tanárok, mert az életnek mindig a problémás, olykor katasztrófális területeivel találkozunk és végtelen tapasztalatuk van abban, hogy milyen könnyű elrontani, tönkretenni valamit még akkor is, ha igen tapasztalt és okos emberek idézik elő. Alázatukat is fejleszti, ahogy szembesülnek a túlszabályozott helyzetekkel, ahol mindig marad valami apró baki, hibalehetőség, amitől egy Titanic is el tudna süllyedni minden korszakban.

Azt mondják, hogy más hibájából tanul az okos, ami szerintem csak egy igen szűk rétegre vonatkozik, mert az emberek legtöbbször még a maguk hibáiból sem tanulnak, képesek egész életükben ismételtetni, feltételezve, hogy a világban van a hiba, a rossz kérdés és a rossz válasz.

Templomlépcső, 2022. február